

הבו לה' בני א-לים - תהילים כט'

In last week's newsletter we noted that none of the סידורים found at the Jewish University and Library website that were published after the generation of the אר"י omitted the פיוט of לכה דודי. We should have further noted that none of the סידורים omitted 'תהילים כט' -הבו לה' בני א-לים as well. The fact that none of the סידורים omitted 'תהילים כט' but some did omit 'תהילים פרקים צה'-צט' raises the following question: did our practice of reciting 'תהילים פרקים צה'-צט' and 'תהילים כט' originate from one source or from two sources? The fact that 'תהילים כט' does not follow 'תהילים פרקים צה'-צט' in numerical order is one clue that the two practices originated from different sources. The fact some סידורים omitted 'תהילים פרקים צה'-צט' but did not omit 'תהילים כט' is a second clue. A third clue may be that 'תהילים פרקים צה'-צט' and 'תהילים כט' did not share a common theme. What was the theme of 'תהילים פרקים צה'-צט'?

רד"ק תהלים פרק צה פסוק א-לכו נרננה לה' נריעה לצור ישענו. כן יאמרו ישראל בימות המשיח איש לאחיו שירננו לא-ל שהושיעם.

Translation: So will the Jewish people say one to the other in the days of the Moshiach that they should sing loudly in honor of G-d who rescued them.

רד"ק תהלים פרק צו פסוק א-שירו לה' שיר חדש שירו לה' כל הארץ, כמו שאמר לכו נרננה לה'. יאמר איש לאחיו: שירו לה' שיר חדש, שקיבץ אתכם מן הגוים ומן הגלות. ואמר חדש, כלומר שתחדשו לו שיר זולתי המזמורים והשירים הנכתבים.

Translation: In the same manner as in the previous verse it is written: go sing loudly in honor of G-d so too one man will say to the other: sing a new song in honor of G-d who gathered the Jewish People from among the nations and from the different areas of the Diaspora. King David used the word: "new" meaning a new song that will be sung in addition to the existing songs that were already composed.

What was the theme of 'תהלים פרק כט'?

רד"ק תהלים פרק כט פסוק ג-קול ה' על המים. דרשו רבותינו ז"ל (מכילתא יתרו בחדש ה; ספרי שמג; זבחים קטז, א) בזה המזמור שנאמר על יום מתן תורה.

Translation: Our Sages learned: this chapter was composed as a description of what occurred when the Torah was given to the Jewish people.

ספר המנהיג הלכות שבת עמוד קסה-וכדמסיימי מקדשי' לאלתר ועומדין ומחזירין ס"ת לארון, ומנהג ספרד לומר הבו ליי' בני אלים. ויראה לי הטעם שזה המזמור על מתן תורה נאמ', וירקידם כמו עגל, למה תרצדון הרי' גבנונים, וכת' בסוף ה' עוז לעמו יתן ושאו שיערי' ראשי', כששמעו אומות העולם את הקולות והברקי' הלכו אצל בלעם לדעת מה זה ועל מה זה, ויאמר אליהם: הקב"ה נותן תורה לישראל, וזהו ה' עוז לעמו יתן. ושאו שיערים ראשיכ' שלמה ע"ה אמרו כשהכניס הארון לבית קדש הקדשים שדבקו השערי' זה בזה כדאי' בפ' במ' מדליקי'. אב"ן.

Translation: When the Torah reading is completed, they recite Kaddish. They then return the Torah scroll to the ark. In Minbag Sepharad, they recite the chapter of Tehillim that begins: Havu La'Shem Bnei Ailim as the Torah scroll is carried to the ark. It appears to me that we do so because the chapter describes the giving of the Torah. The words: Va'Yarkidaim Kmo Aigel represent what was found in another chapter of Tehillim (68, 17): Why do you look with envy, O many peaked mountain, at the mountain which G-d desired for his abode? Truly the Lord will dwell there forever. It is further written at the end of the chapter: Hashem Oz L'Amo Yitain and Si'Oo Sh'Arim Racheichem. When the nations of the world heard the sounds and thunder that occurred during the giving of the Torah, they went to Bilam to learn what was happening. He told them that G-d was giving the Torah to the Jewish People; that is the meaning of the words: Hashem Oz L'Amo Yitain. The words: Si'Oo Sh'Arim Rasheichem are the words King Shlomo uttered when the doors into the Holy of Holies would not open as he was about to bring the ark there.

'תהלים פרק כט' provided a description of what occurred at מתן תורה. That explained why 'תהלים פרק כט' was recited when the תורה was returned to the ark. That further explained the following:

מסכתות קטנות מסכת סופרים פרק יח הלכה ב- לפיכך נהגו העם לומר מזמורין בעונתן, דתנינן תמן, שיר שהלויים היו אומרים בבית המקדש, ביום הראשון היו אומרים, לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה, בשני היו אומרים, גדול ה' ומהולל מאד בעיר א-להינו הר קדשו, בשלישי היו אומרים, א-להים נצב בעדת א-ל בקרב א-להים ישפוט, ברביעי היו אומרים, א-ל נקמות ה' א-ל נקמות הופיע, בחמישי היו אומרים, הרנינו לא-להים עוזינו הריעו לא-להי יעקב, בששי היו אומרים, ה' מלך גאות לבש לבש ה' עוז התאזר אף תכון תבל בל תמוט, בשבת היו אומרים, מזמור שיר ליום השבת, מזמור שיר לעתיד לבא, ליום שכולו שבת ומנוחה לחי העולמים; שכל המזכיר פסוק בעונתו מעלה עליו כאילו בנה מזבח חדש והקריב עליו קרבן. הלכה ג-בחנוכה, ארוממך ה'. בפורים, שיגיון לדוד . . . ובהג השבועות, הבו לה' בני אלים.

Translation: Therefore the Jewish People recited chapters of Tehillim based on the occasion. As we learned: the song that the Leviim would sing in the Beis Hamikdash. On Sunday, they would recite: La'Shem Ha'Aretz etc.; On Monday they would recite: Gadol Hashem, etc.; on Tuesday they would recite: Elohim Nitzav etc.; On Wednesday they would recite: Ail Nikamos Hashem etc.; On Thursday they would recite: Harninu L'Elokim; on Friday they would recite: Hashem Melech etc.; on Shabbos they would recite: Mizmor Shir L'Yom Ha'Shabbos; a song about the future, a time when everyday will be Shabbos and a day of rest for all mankind. Everyone who recites the appropriate chapter of Tehillim to match the occasion is like one who built a new altar and brought a sacrifice upon it. On Chanukah the chapter that begins: A'Romimcha Habsem; on Purim, Shigyon L'Dovid and on Shavuaos, Havu La'Shem Bnai Eilim.

'תהלים פרק כט' was chosen as the special פרק of תהלים to be recited on שבועות because 'תהלים פרק כט' described מתן תורה. We can therefore conclude that the practice to recite 'תהלים פרק כט' on ערב שבת originated because 'תהלים פרק כט' provided a description of מתן תורה. The connection between שבת and מתן תורה may further explain why the text of the לכה דודי as presented in סדר היום in its chapter on קבלת שבת was different than the version we recite¹. Read the words carefully and note its theme:

1. This version was composed by Rabbi Moshe Cordevero, brother-in-law to Rabbi Shlomo Alkabetz, author of our version of the לכה דודי.

להבין את התפלה

ספר סדר היום עמ' פב'—סדר קבלת שבת—ומנהגו כשאנו הולכים לקבל שבת לומר אלו המזמורים: לכו נרננה לה' וכו'. שירו לה' שיר חדש וכו'. ה' מלך תגל הארץ וכו'. מזמור שירו לה' שיר חדש וכו'. ה' מלך ירגזו עמים וכו'. הבו לה' בני אלים וכו'. ואחר כך יאמר פזמון אחד או שנים ואלו הם: לכה דודי לקראת כלה פני שבת נקבלה. זכור שמור בדבור אחד, נתן לנו המלך המיוחד. ה' אחד ושמו אחד, לשם ולתפארת ולתהלה. לכה דודי וכו'.

Translation: The words: Zachor and Shamor were said simultaneously by G-d when He recited the First Commandment given by G-d, the Unique One. G-d is one and His name is one, for renown, for splendor and for praise.

קדשת שבת הנחלתנו, ועל הר סיני קרבתנו, בתורה ובמצוה עמרתנו, וקראתנו עם סגולה. לכה דודי וכו'.

Translation: The holiness of Shabbos was given as our inheritance and at Mount Sinai You brought us near with Torah and Mitzvos. You adorned us and named us a Special Nation.

נודה לך ה' א-להינו, כי ממצרים הוצאתנו, ומבית עבדים פדיתנו, ובכח ידך הגדולה. לכה דודי.

Translation: We thank You, G-d our G-d, because from Egypt did You rescue us and from a place of servitude You redeemed us with the strength of Your mighty hand.

בתוך ים סוף הדרכתנו, ובנפל אויב שמחתנו, חיים וחסד עשית עמנו, להעבירנו במצולה. לכה דודי.

Translation: Through the Yam Suf You led us and with the fall of our enemies we rejoiced. You granted us life and You exhibited kindness to us by allowing us to walk through the depth of the sea.

אתה א-להי הא-להים, ומי כמוך באלים, משפיל גאים המגדילים, ומרים אביון לגדלה. לכה דודי.

Translation: You are the G-d of all gods; who is like You among the gods. You suppress the haughty who arise and lift the poor to greatness.

בואי בשלום עמרת בעלה, וגם בשמחה ובצהלה, תוך אמוני עם סגולה, בואי כלה, בואי כלה, בואי כלה. בואי בשלום שבת מלכתא. ויאמר: מזמור שיר ליום השבת וגו'.

מתן clearly represented the celebration of **לכה דודי** the theme of this version of the **מתן תורה** and the exodus from Egypt. Why should we celebrate **מתן תורה** each שבת?

Because the **תורה** was given on **שבת**.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף פו' עמ' ב'-תנו רבנן: בששי בחדש ניתנו עשרת הדברות לישראל. רבי יוסי אומר: בשבעה בו. אמר רבא: דכולי עלמא בראש חדש אתו למדבר סיני, כתיב הכא (שמות יט) ביום הזה באו מדבר סיני, וכתיב התם (שמות יב) החדש הזה לכם ראש חדשים, מה להלן ראש חדש, אף כאן ראש חדש. ודכולי עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל, כתיב הכא (שמות כ) זכור את יום השבת לקדשו, וכתיב התם (שמות יג) ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה, מה להלן בעצומו של יום, אף כאן בעצומו של יום. כי פליגי, בקביעא דירחא; רבי יוסי סבר: בחד בשבא איקבע ירחא, ובחד בשבא לא אמר להו ולא מידי, משום חולשא דאורחא. בתרי בשבא אמר להו (שמות יט) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים.

Translation: Our Rabbis taught: On the sixth day of the month Sivan were the Ten Commandments given to Israel. Rav Yossi maintained: On the seventh thereof. Said Raba: All agree that they arrived in the Wilderness of Sinai on the first of the month. For it is written, on this day they came into the wilderness of Sinai; while elsewhere it is written, This month shall be unto you the beginning of months: just as there it refers to the first of the month, so here too the first of the month is meant. Again, all agree that the Torah was given to Israel on the Sabbath. For here it is written,

Remember the Sabbath day, to keep it holy; while elsewhere it is written, And Moses said unto the people, Remember this day: just as there, he spoke on that very day, so here too it was on that very day. Where they differ is on the fixing of the New Moon. Rav Jose holds that New Moon was fixed on the first day of the week Sunday, and on that day Moses said nothing to them on account of their exhaustion from the Journey. On Monday he said to them, and you shall be unto me a kingdom of priests.

It is generally understood that the generation of the י"א instituted the practice of reciting 'תהילים פרקים צה'–'צט' as a means of hastening the coming of the משיח. The שבת that they were welcoming was not the regular שבת but rather יום שכלו שבת ומנוחה לחיי שבת and a day of rest for all mankind. That theme did not match the theme of 'תהילים פרק כט'. The fact that 'תהילים פרקים צה'–'צט' and 'תהילים פרק כט' did not share a theme explains why in some locales they omitted the recital 'תהילים פרקים צה'–'צט' but not 'תהילים פרק כט'. It also appears that the practice of reciting 'תהילים פרקים צה'–'צט' began as an introduction to the version of the לכה דודי as it appeared in ספר סדר היום and continued to be recited before the לכה דודי even after the version of the לכה דודי: פיוט: as composed by Rabbi Shlomo Alkabetz was adopted. How do we reconcile the practice of reciting both 'תהילים פרקים צה'–'צט' and 'תהילים פרק כט' when they do not share a common theme?

ספר הרוקח הלכות שבועות סימן רצו–במסכת שבת בפ' ר"ע [דף פו] דכולי עלמא בשבת ניתנה התורה. לפי שהשבת שקולה ככל התורה והשומר שבת יזכה לנוח ביום שכולו שבת. ובתחילת התורה רמז שבת ירא ברא"שית אותיות שב"ת יר"א על שם את שבתותי תיראו.

Translation: In Masechet Shabbos (Daf 86) it is written that all agree that the Torah was given on Shabbos. No one disputes that the Torah was given on Shabbos because the observance of Shabbos is considered equal to observing all the Mitzvos and those who observe Shabbos will merit being able to rest in the era when everyday will be Shabbos. The opening words of the Torah contain a hint as to the importance of Shabbos. The word Bereishis can be jumbled to make the words: Shabbos Yirei (be careful on Shabbos). This is a reference to the verse: Es Shabsosei Tirau (My Shabbos you shall fear).

שפת אמת שמות פרשת יתרו–בפסוק זכור את יום השבת לקדשו כו'. כי מה זה הטעם? כי ששת ימים עשה, לכן צוה אותנו לנוח בשבת. והוא באמת עדות לבני ישראל כמו שאמר רש"י בפסוק אות הוא בני, בהנחילו לנו יום מנוחתו למנוחה. וחז"ל אמרו בשבת ניתנה תורה דכ' זכור כו' בעצומו של יום. משמע שבכח קבלת התורה ניתן לנו השבת. דכתוב אנכי ה' א–להיך וחל א–לקותו יתברך בנפשות בני ישראל. לכן כיון שהקב"ה נח בשבת צריך כל איש ישראל לנוח. והעושה מלאכה קראתו התורה מחלליה. והאיך צריך האדם לשמור כחו לידע ולהאמין כי יש בו כח אלקי.

Translation: Why should we commemorate Shabbos by making it sanctified? G-d created the world in six days. Therefore G-d ordered us to rest on Shabbos. The observance of Shabbos is a symbol of the relationship between G-d and the Jewish People as Rashi said on the words: Os Hee Bainei; G-d awarded us His day of rest as our day of rest. Chazal said that on Shabbos the Torah was given as it is written: remember the essence of the day. We learn from this that Shabbos given to us only because we accepted the Torah. It is written: I am Your G-d. With that statement G-d embedded within us one of His traits. Because we have within us this G-d-like trait, we must rest when G-d rests. That is why one who violates the Shabbos is called one who desecrates. That is why man must use his energy to recognize and believe that he has within him G-d-like qualities.